

és először azt hittem, hogy fiatal kacsá, de jobban szemügyre véve láttam, hogy ez biz szintén egy jól megtermett patkány, melyet egy lövéssel meg is állítottam.

Most már alaposan kezdtem hinni, hogy a sűrűn egymás mellett álló lyukak az itt tömegesen tanyázó patkányok lakóhelyét képezik és ezt a hiedelmemet csak megerősítette az, hogy még azon este, a keresett kacsák helyett, a partoldalban három patkányt lőttem és vagy hat már észrevettem, mielőtt megláthattam volna és besurrant lyukába. Másnap kiásattam néhány lyukat és majd mindenikben találtam vadkacsa- és szárcsa-maradványokat, nemkülönben saját felfalt társaiknak emészthetetlen részeit.

Persze, látván, hogy vízi szárnyas vadjainknak mily veszedelmes és nagy számú ellenségével van dolgom itt, erélyesen hozzáfogtam a pusztításukhoz. Mindjárt másnap reggel, az előző napon felállított, minden különösebb gond nélkül egy kis béldarabbal ellátott tányérvasban egy vén példányt találtam s az esti razzsiánál is a másvilágra küldtem néhányat. Csak most, hogy naponként estefelé végigmentem az árokparton, tűnt fel, mily tömegesen vannak ezek a vérengző

rablók. Amint figyelmesen kémelve, az árokparton mentem, majd minden 10 lépésnyi távolságban surrant be egy-egy a lyukába, vagy, — ha ezt elég gyorsan nem cselekedte — puszkám örökre megakadályozta szándékának kivitelében.

Azelőtt inkább csak a reggeli vagy délelőtti órákban jártam a laposba, mikor a patkányok nem mutatkoztak, de úgy látszik, hogy este annál élénkebbek. Villámgyorsan szaladnak a rögös, meredek partoldalán idestova s ilyenkor nem könnyű őket eltalálni; a vízben ügyesen, gyorsan úsznak, de úgy vettem észre, hogy bujni nem tudnak, mert néha egészen közről láttam, hogy a vízen úszó mily kétségbeesett erőfeszítéssel igyekezett elérni a partot, de azért mindig a víz színén maradt.

Hogy így több puszkaport használtam el rájuk, mint a vadkacsákra, az nem csoda és még sem tapasztaltam — bár ezenkívül még tányérvassal is fogtam sokat — hogy valami nagyon megfogytak volna. Vagy nagyon szaporák, vagy annyi van — ami mellett a tömérdek lyuk is bizonyít — hogy erélyes irtóháborúm dacára sem tűnt fel nagyon a kevesbedésük.

Ifj. Bartal Aurél.

VADÁSZAT.

Ott, ahol a halmos Zsitvölgyet a formás lédeczi és kosztolányi hegyek fojtják el és ahova a hatalmas Tribecs 829 méter magasságból tekint le kisebb testvéreire, megindult az erdő fejedelmei között a létért való küzdelem. Szeptember 15-ike van! A szarvas-szívekben megrezzen valami s ezt nemcsak az erdő fejedelmői hallják meg, hanem az erőtől duzzadó hang betöltvén a völgyeket, kilométerekig elhullámoz. E pillanatban csendes az erdő; nem zavarja azt semmi! Nem

banom! Legalább háborítatlanul gyönyörködhetem a hasadó hajnalban, az ébredő természet bájos változataiban. Mily leírhatatlan szép is volt a kelő naptól megvilágított Ghymes vára, a Forgách grófok ez ősi, most már végkép elhagyott fészke. A düledező, omló sziklafalak oly ifjú, oly üde fehérségben tündököltek a reggeli fényben, mintha századok előtti napokat élénék. Az emberi képzelet még a régmúlt idő daliás alakjait is odarajzolja s szinte látja a páncéllal fedett lovast a tüzes mén hátán, mely alig várja, hogy tuskön-bokron száguldjon vitéz urával.

A csatlósok egész serege nyüzsög a vár tágas udvarán, míg végre megjelenik a vár büszke ura, karján szép hitvesével. A trombiták harsognak, fegyve-

a légben, mintha a nyomokat keresné, melyek oda visszavezérlelnek.

De az idegenben nem találta meg többé a saját nyomaikat sem.

Majd újból reszketés fogta el testét, mintha sajdulni érezné volna mély sebet s eszébe jutott a fegyverdörej, az ón, mely beléje furdott.

S az iszonyat ösztönével fordult megint meg útjában s ügetve vándorolt tovább a menekülő a pusztán alá.

A pusztá is elmaradt mögötte. A falu határához közel érkezett. A baromkút közelében haladt. Sebe égett, nyelve kilógott szájából s olykor prüszkölő köhéscseléssel rázkódott meg.

De amint a vályuban megérezte a vizet, lelkendező sietéssel iramlott annak s bemártva száját a hús vízbe, nagyokat nyelt abból.

Ott látták ismét a csodát, az állatot az alföldi népek. S látták, amint jóllakva a vízből, egyszerre nagyot vágódott a baromkút vályuja mellett.

Hozzáléptek; eleintén tartózkodva, majd bátrabban. Fejét elnyújtotta a vályu alá, addig, míg hatalmas szügyei azt beengedték. Zihált s lágýéka mint fújtató járt sebesen. Szemeiről olykor fel-

emelte pillait s nézett velök szánalmat keltő, lágy, borús tekintetével a körülötte állókra.

Közel volt a falu. Hirtelen elterjedt a hír ott benn a csodaállatról, mely nem tudni honnan vetődött a baromkúthoz.

Kijött az egész falu népe a látványra. S körben állottak a haldokló szarvastehen mellett.

Meg-megkopogtatták nyakát s a síma, lágy szőrön végig-huzogatták a bátrabbak kezeit.

A menekülő megint újból éledni kezdett. Maga alá szedte lábait s ülve szimatolt előrenyújtott fejjel.

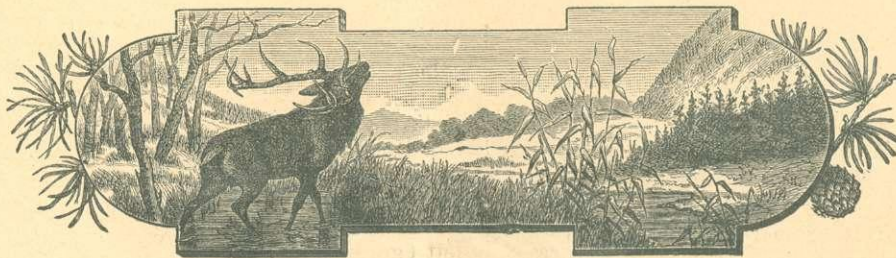
A közös ménest eresztette be a csikós épen a faluba. Oda lépett ő is s kezében egy pányvával azt tervezte, hogy bizony ő hurokra fogja az állatot s bevezeti a helység házára.

A szarvas felneszelt az ellenséges mozdulatra. Hirtelen feltorpant fektéből s nagyot rúgva, átszökte a vályut s nyöszörgő böggéssel nekifordult Pusztaszernek.

Mintha sejtette volna, hogy ott nemesebb, hozzább illő

halál várja. Nagyot néztek az uradalmi emberek az erdőszere másnap reggel, hogy az szarvast terített le a vadaskert külső sövénye mellett. S találgatták, honnan jött a menekülő?

Kisteleki Ede.

rek csörrennek s a gögös főúr széles mellén megfeszül a mente. Még a pánczéling is megérzi, mily küzdelem megy végbe alatta. Egy utolsó ölelés — ki tudja nem-e a legutolsó — azután felpattan lovára, mely mint a fergeteg viszi a nehéz szívet!

Most már vége a hősi kornak; a főúr oldalán nem esüng éles szablya, a harczi mén már csak meseben szerepel. Csak a nép és a dajka száján élnek tovább!

Az alakok lassan elmosódnak s a szem más vidékre téved; a hegyek közé szorított mezőkre, melyek ezüstös színben ragyognak harmatos ruhájukban. Majd távolabb az ős Zobor emelkedik ki hatalmasan s a tar fején díszlő obeliszk egy évezredről beszél. Itt függött egykoron a tótvezér, itt, Fátrának ez utolsó hullámán!

Szemem azután a közvetlen közelben pihen meg. A kopár sziklákon, melyek a most virágzó erikák ezreivel vannak behintve, mintha csak e nap ünnepére vették volna fel díszes virágruhájukat. Ugy látszik, még a zümmögő darázs is kikefélte kopottas öltözetét, oly ficsúrosan jelent meg, hogy az erikák kelyhéből gyűjtson némi édességet, mert nagysietve tova röppen. Folytonosan duzzogva nagy kört ír le, azután ismét csak visszatér félbenhagyott reggelijéhez, hogy úgyahogy megtöltse kiürült bendőjét. Hja! Szeptemberben már nem szabad finyásnak lenni! Az akác és ezernyi vadvirág ideje már lejárt s még jó, ha soványabban terített asztalhoz ülhetünk!

Psz! Mi volt ez? Megzörren a falevél, roppan az ág! A fegyver felhúzza az arcnál terem s várja az áldozatot! A zörgés mindig erősebb lesz s végre a bokor kettéválk s kibontakozik a gyanútlan vadkan! A Mauser éles recscsenése betölti a völgyet s a kavicsra hullott száraz falevél verődése jelzi, hogy ott halálküzdelem folyik. Egy-két menekülési kísérlet még — s egy életnek vége!

A leszakított tölgylombot belemártom a párolgó verbe s ez őszi kép halottjára gondolva, lassan megyek a kis vadásztanyára.

Mátray Gyula.

Az ölyv táplálkozási viszonyairól.

(Adat a vadászat állattanához.)

(Folytatás.)

A szobatudósokkal szemben csalhatatlan tapasztalati adatokra támaszkodva, a vadászok egészen más meggyőződésnek adnak kifejezést az ölyvek táplálkozási viszonyait illetőleg s csodálatos az, hogy egérfogyasztásról vajmi keveset említenek! Így a többek közt *Riesenthal* azt mondja: „Mihelyt az ölyv egy foglyot ragadott meg, mindnyája (t. i. az egész fogolycsapat) veszélyeztetve van és zsákmányul esik. Igaz, röptében a foglyokat nem képes megragadni, de addig űzi őket, míg egyikük meglapul s így könnyen zsákmányává válik.“ „Fácánvadászom az 1874—75-iki tél folyamán két ilyen ficzkót fogott tányérvassal; miután mindannyiszor látta, hogy egy-egy fogolyra csaptak, erről lekergette, a foglyot tányérvasra helyezte s nem telt bele egy óra, a tolvaj fogva volt.“ (*Gr. Koszpoth.*) „A felföldön gyakran találtam kinőtt nyulak, foglyok maradványait az állítólag oly hasznos ragadozó fészkeiben. Még a legtöbb gyakorlott vadász, akit ismertem, ép úgy gyűlölte, mint a héját, sőt talán még jobban. Így előbbeni fácánvadászom sok évi tapasztalás után rájött, hogy főleg télen nagy kárt tett a félig kiéhezett vadban, nem egyszer látta, hogy fácánokat is megtámadott.“ (*Gr.*

Zay Miklós, Vadászlap 1891. évfolyam.) — „Pacsirtákat, pintyeket, sármányokat s két nyúlsüldőt találtam ölyvfészkekben.“ (*Preen.*) — „Megfigyelték, amint a tókerucza fészkekből a tojásokat pusztította.“ (*Hintz.*) — „Az ölyvek mindenkor pusztítandók, mert egerekkel csak akkor elégednek meg, ha jobb falatot nem szerezhettek.“ (*Bosch.*) A gyomrok tartalmára vonatkozólag ugyanezt mondja: „Ily tetemes számnál fogva fel nem tehető ugyan, hogy a dolog véletlenségnek játéka volt; mindazonáltal szeretném tudni, mely évszakban küldettek be (Blasiusnak) ezek az ölyvek s nem vad-szegény vidékekről származtak-e?“ — Ugyancsak az ölyvek táplálkozási viszonyait firtatva, *Fónagy József* („A fácán és fogoly vadászata, tenyésztése, hálóval való fogása“ című könyvében) a következő tapasztalatait közli: „Az egerész-ölyvről azt állítják, hogy semmiféle hasznos vadban, így a fácánban sem tesz kárt, mert folytonosan csak egerekkel táplálkozik. De bizony, úgy a közönséges *Buteo vulgaris*, valamint a gatyás-ölyv (*Archibuteo lagopus*) a fácánosban sok kárt tesznek; személyes tapasztalataim nagyon is e mellett vallanak. Foglalkozom a tömészetel s így évenként meglehetősen sok ölyv kerül kezeim vagy tömészem kezei közé, nincs egyetlen egy se, melyet fel ne bontanék, meg ne nézném, hogy mit evett, mivel táplálkozott. Ősszel, októberben mezei fekete tücsköket, nagy ritkán egeret, néha békát is találtam a begyében; november második felében legtöbb esetben fácán- és fogolytollakkal vegyes húst találtam bennük, mely minden esetben egész friss volt, jeléül annak, hogy nem dögöt, hanem élő állatokat fogdosott össze. Múlt év (1899) november és december elején, valamint 1896 november, december hónapokban több mint 150 drb. ölyvet kaptam területeinkről; nagyon kevés példány volt az összesen 250—300 drb. közt, melynek begye ne fácán- és fogolyhússal lett volna tele, pedig a gazok egerészhetek volna kényök-kedvök szerint, mert mind a két fél majdnem tavaszi jellegű volt, hó és hideg nem gyötörhette őket, de úgy látszik, nekik is jobb a fogoly- és fácánpecsenye, mint az egér.“ — Érdekes az a passzus is, melyet *Diezel* („Az apróvad vadászata“, pag. 661.) állít ki az ölyvekről a következőkben: „Őszintén szólva, az ölyv jó hírnevét nem érdemli meg. Száz és száz példát lehetne fölhozni, melyek a legismertebb vadászlapokban olvashatók és oly forrásból erednek, melyeknek tisztaságában kételkedni nem lehet. Ezek közül csak egyet hozok föl, mely a „*Weidmann*“ 1895. évi augusztus 15. számában olvasható és amelyből kitűnik, hogy a földicsért „egerész“-ölyvet „nyulász“- vagy „foglyász“-ölyvnek is bátran lehetne nevezni: „Habár az erdésznek, vadásznak, valamint a vadászat-kedvelőnek mindig azon kell lenni, hogy az erdő és mező hasznos vadjait kimélje és ezeknek szaporodását előmozdítsa, jól meg kell fontolnia, vajjon ez, vagy amaz állat hasznos-e vagy káros; ezt pedig legbiztosabban úgy éri el, ha saját tapasztalatait veszi irányadóul. A szobatudósok néha olyanokat állítanak, melyeknek helytelenségéről az erdész és vadász lépten-nyomon meggyőződést szerezhet. Ha p. o. az úgynevezett egerész-ölyvet a mezőgazdaság jóltevőjének kiáltják ki és számokkal akarják bebizonyítani, hogy egy pár öreg ölyv fiainak táplálására mily nagymennyiségű kártékony egeret fogdos naponként össze, alig hiszem, hogy az elpusztított egereket megolvasták volna és mindenik észlelő más nézetten van, mert azt tapasztalta, hogy az „egerész“-ölyv akkor fog egeret, ha mást nem talál. Öly éveken, midőn az egerek száma nagyon kevés, hogyan lehetne lehetséges, önmagát és folyton éhes fiait csakis egerekkel táplálnia? De még akkor is, ha az egerek nagy számuk folytán a mezőgazdaságra csapással válnak, az ölyv ezeket mint apróvadat tekinti és jobb pecsenyét is tud szerezni, miként a következő esetek bizonyítják: 1857 június havában, midőn az egerek igen nagy számban léptek föl, egy tölgy-állab magas fúvel benőtt talaján egy ögzidát hallottam keservesen ríni s abban a hiszemben, hogy a róka fojtogatja, sietve mentem oda, hol azonban nem kis meglepetésemre a róka helyett egy úgynevezett egerész-ölyvet találtam, mely az alig pár napos gidá-